

**Správa o činnosti a hospodárení
Turčianskeho kultúrneho strediska v Martine
za rok 2019**

v Martine, marec 2020

OBSAH

ÚVOD

- I. PLNENIE PRIORITNÝCH ÚLOCH V ROKU 2019
- II. SÚČASNÝ STAV V OBLASTI OBČIANSKEHO VZDELÁVANIA
A VOĽNOČASOVÝCH AKTIVÍT
- III. SÚČASNÝ STAV, PROBLÉMY, SMEROVANIE A VÍZIE V JEDNOTLIVÝCH
OBLASTIACH ZUČ
- IV. INOVÁCIA, KREATIVITA ČINNOSTI KULTÚRNEJ ORGANIZÁCIE, VÍZIE,
PERSPEKTÍVY ROZVOJA
- V. DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY A OCENENIA KOLEKTÍVOV
A JEDNOTLIVCOV V RÁMCI CELOSLOVENSKÝCH
A MEDZINÁRODNÝCH PREHLIADOK A SÚŤAŽÍ, VÝZNAMNÉ
OCENENIA

PRÍLOHY

- VI. ROZBOR HOSPODÁRENIA ZA ROK 2019 – ROZPOČET NA ROK 2019
- VII. PRÍLOHA K POLOŽKE 641 – BEŽNÉ TRANSFÉRY
- VIII. TABUĽKOVÝ PREHĽAD – SAMOSTATNÁ PRÍLOHA

Úvod

Turčianske kultúrne stredisko v Martine (ďalej TKS) pôvodne Turčianske osvetové stredisko zriadil Žilinský samosprávny kraj ako príspevkovú organizáciu 1. apríla 2002 a v roku 2007 bolo premenované na Turčianske kultúrne stredisko. Sídli v zrekonštruovaných priestoroch na Divadelnej ul. č.656/3 v Martine.

Jeho hlavným poslaním je záujem a podpora tvorivej činnosti ľudí, vytváranie podmienok pre rozvoj miestnej kultúry, zachovávanie tradícií.

Činnosť strediska je zameraná na organizovanie:

- regionálnych a krajských postupových súťaží vyhlasovaných Národným osvetovým centrom
- nepostupových súťaží vyhlasovaných inými inštitúciami
- vzdelávacích, voľnočasových a klubových aktivít
- podujatí a aktivít záujmovo umeleckej činnosti
- podujatí reflektujúcich významné výročia, jubilea, osobnosti
- spoločenských podujatí
- festivalov
- často je aj spoluorganizátorom

Všetky tieto aktivity realizuje v oblastiach

- film a fotografia
- výtvarníctvo a rezbárstvo
- umelecké slovo, prednes a literatúra
- divadlo detí a dospelých
- folklór a umelecké remeslo
- hudba a tanec
- ostatné (napr. cestovanie, životné prostredie)

V roku 2019 TKS uskutočnilo 144 podujatí z celého portfólia činnosti i oblastí svojho pôsobenia. Podujatia boli nielen pre širokú verejnosť, ale aj pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva. TKS však nepôsobí len v Martine, ale v celom regióne Turiec, v okresoch Martin a Turčianske Teplice. Počas roka vznikla alebo sa prehĺbila spolupráca s obcami v regióne, kde dostupnosť kvalitnej kultúry pre obyvateľov ešte stále nie je samozrejmosťou.

Aj v roku 2019 bolo našim hlavným cieľom, aby sa naša činnosť a samotné stredisko stalo obľúbeným miestom pre ľudí rôznych vekových kategórií i oblastí záujmu. Aby spájalo ľudí, dávalo im priestor na sebarealizáciu, aby im umožnilo precítiť svoju národnostnú, ale i regionálnu príslušnosť, aby u ľudí vzbudilo prirodzenú hrdosť na miesta kde sa narodili, žijú a vychovávajú svojich potomkov. Aby každá uskutočnená akcia či podujatie bolo pre ľudí výnimočným alebo inšpiratívnym kultúrnym sviatkom.

I. PLNENIE PRIORITNÝCH ÚLOCH V ROKU 2019

V odbornej činnosti sme sa zamerali hlavne na zabezpečenie regionálnych a krajských postupových súťaží ZUČ (Vajanského Martin, Vesmír očami detí, Sárova Bystrica, Turčianske divadelné dni, Dieťa v divadle, Turčianske javisko, Výtvarné spektrum, AMFO), organizovali sme vzdelávacie podujatia a pokračovali sme v realizácii podujatí, ktoré sú pre stredisko charakteristické a majú dlhoročnú tradíciu.

A aký bol rok 2019 z prezentačného pohľadu?

Prvá polovica roka patrila hlavne príprave a realizácii postupových súťaží a prehliadok, z nich organizačne náročnejšie boli divadelné prehliadky, kde ich krajské kolo **Turčianske javisko** prebehlo v apríli v Slovenskom komornom divadle v Martine. Záujem o prehliadku zo strany divadelníkov bol vysoký, videli sme pestrú paletu čo do žánra, inscenačných prístupov a hereckých výkonov. O vysokej úrovni svedčia výsledky a umiestnenie v celoštátnom kole súťaže Belopotockého Mikuláš, kde práve turčiansky súbor **Znievske rado(st')dajné divadlo** zvíťazilo v prúde tradičného divadla s inscenáciou **Antigona v New Yorku** a získalo hlavnú cenu s postupom na Scénickú žatvu.

Čo do počtu súťažiacich, ale aj členov poroty je krajská prehliadka u umeleckom prednese poézie a prózy **Vajanského Martin** najväčšou našou súťažnou prehliadkou. Tento rok sa do nej prihlásilo vyše 160 recitátorov vo všetkých vekových kategóriách. Uskutočnila sa v Turčianskej galérii a Slovenskom komornom divadle. Vekový rozsah účastníkov bol 79 rokov, je to krásny dôkaz, že prednes či už poézie alebo prózy je pre veľa ľudí veľmi, veľmi obohacujúci.

Súťaže **AMFO** a **Výtvarné spektrum**, ich vyhlásenie výsledkov a následné vernisáže výstav boli veľkou spoločenskou udalosťou a samotné výstavy boli hojne a často navštevované.

Počas roka v našich klubových priestoroch , ale aj mimo nich prebieha bohatá výstavná činnosť, pravidelne prebiehajú výstavy neprofesionálnych výtvarníkov a fotografov, výstava exlibrisov dnes už zosnulého Viťazoslava Chrenka Čaro detailu, nahliadla do jemnej a umnej práce grafika, výstava Poetika duše autoriek Vlasty Števkovej a Slavomíry Šlesárovej svojou nehou naozaj pohladili dušu návštevníkom.

V polovici roka sa naša všetka pozornosť sústredila na prípravu a realizáciu jubilejného **XXV. ročníka Turčianskych slávností folklóru**. Jedná sa o organizačne najnáročnejšie naše podujatie. Program podujatia bol tento krát štvordňový, predchádzali mu však ďalšie sprievodné podujatia. Hlavný program sa konal v nedeľu 8. júna v Múzeu slovenskej dediny v Jahodníckych hájoch. V pestrom programe vystúpilo v tento deň viac ako 600 účinkujúcich a hosťom bol detský súbor Ratolesť z Detvy a súbor Vranovčan z Vranova nad Topľou.

V sprievodnom programe TSF zavítali aj do regiónu s programom **UNESCO v Turci**. Hostovali sme v obciach Blatnica a Podhradie a tak isto tento program mohli zažiť aj Martinčania na Divadelnom námestí vo štvrtok pred hlavným programom.

Slávnosti boli spestrené aj originálnymi živými muzikantskými pozvánkami na voze ťahanom koňmi v uliciach centra Martina a mestských časti, miestnych cyklistov sme zaujali programom folklórnych cyklotrás.

V letných mesiacoch prebiehali v centre Martina podujatia, už tradičný **Letný Fotofest**. Jeho 7. ročník spojený s fotomaratónom, cestovateľskými prezentáciami, zvlášť zaujímavým rozprávaním Janky Čavojskej o Posledných kovbojoch Kolumbie, so zameraním na ľudsko - právne otázky. Letný program strediska doplnili vonkajšie letné tvorivé dielne pre deti v centre Martina, na kúpalisku v Martine aj v detskom letnom tábore v Blatnici.

Program pre deti ale aj dospelých vrcholil na konci augusta podujatím **Divadlo k ľuďom**. Bol to **sprievodný program Scénickej žatvy**, ktorý TKS každoročne uskutočňuje. V uplynulom ročníku sme chceli prilákať Martinčanov do blízkosti nášho domčeka – ako sídlo TKS voláme. V jeho blízkosti, na trávniku vzniklo improvizované pódium „na slame“, kde prebiehali počas štyroch dní rôzne malé javiskové pouličné predstavenia, čítali sa bájky a rozprávky, deti v divadelných dielničkách „improvizovali na scéne“, mali možnosť najst

v sebe odvahu prejavit' svoju možno aj neobjavenú túžbu zahrať si divadlo, dospelí zažili zas intuitívne večerné bubnovanie, mladí divadelníci zo Strednej umeleckej školy zaujali ba i šokovali Martinčanov svojimi krátkymi ukážkami z inscenovaných predstavení v uliciach centra. Taký bol náš záver leta, horúci a bohato navštívený.

Jeseň pokračovala už piatym ročníkom vzácneho projektu **OSUDY V.**, tvorivými dielňami zameranými na fotografiu, výtvarníctvo a literatúru pre klientov Psychiatrickej liečebne v Sučanoch. Citlivý a empatický prístup lektorov prináša svoje ovocie vo výsledných prácach, ale aj každoročným záujmom o dielne. Výsledky prác za účasti samotných autorov boli prezentované verejnosti počas bohato navštevovaného festivalu Bez hraníc.

Neskorá jeseň bola pre nás v znamení príprav podujatí, ktoré boli zamerané pre širokú verejnosť, spojené s veľkou organizačnou náročnosťou.

“Hranice? Nikdy som žiadnu nevidel, ale počul som, že existujú v mysli niektorých ľudí.”

Výrok Thora Hayerdala je ústrednou myšlienkou cestovateľského festivalu **Bez hraníc**. Výnimočný štvordňový festival, ktorého snahou je vytvoriť priestor na spoznávanie kultúrnych a spoločenských rozdielov v jednotlivých kútoch sveta, a tým znižovať mieru predsudkov a intolerancie medzi ľuďmi. Dôležitým prvkom festivalu je domácou atmosférou prispievať k priateľským vzťahom medzi organizátormi, hosťami a návštevníkmi festivalu.

V Martine je to najstarší cestovateľský festival, ktorý je výnimočný aj tým, že všetci prezentujúci sa vzdávajú nároku na honorár, hlavne preto, aby bol festival prístupný ozaj širokej verejnosti. Jeho súčasťou boli aj cestovateľské prezentácie študentov, výstava prác projektu Osudy V. Jeden deň festivalu je venovaný prezentáciám prevažne s horskou tematikou a prebieha v chate na Martinských holiach, kde si je treba „vyšľpať“. Program bohatý, ale veľmi ľudský, srdečný, kde sa ozaj hranice búrajú.

Martin si pripomína November '89, podujatie, ktorého iniciátorom bolo TKS a ktoré nám potvrdilo, že ísť do spolupráce so silnejšími kultúrnymi hráčmi prináša oveľa väčší efekt, či už mediálny, umelecký, organizačný. V spolupráci so Slovenským komorným divadlom, vzniklo zaujímavé spomienkové podujatie. Podujatie, ktoré sa uskutočnilo na ulici a v divadle presne tak, ako pred 30 rokmi. Diskusný večer v divadle v Štúdiu so zaujímavými hosťami, účastníkmi Nežnej revolúcie z kultúrnej i novinárskej obce, kde sme si zaspomínali na konkrétne udalosti tých dní, ale témou bol aj odpočet diania v našej spoločnosti za uplynulých

30 rokov. Na ulici v Pešej zóne Martina prebehla vernisáž výstavy autentických, doteraz nezverejnených fotografií Juraja Antala (člena fotoklubu Karola Plicku).

Vystavované sugestívne fotografie boli z prvého mítingu občanov, ktorý sa konal 25. novembra 1989 na námestí SNP v Martine. Zachytávali neopakovateľnú atmosféru večera, ktorý znamenal začiatok novej éry v našich dejinách. Výstava bola aj odkazom súčasnej generácii a trvala do 15. decembra.

Prvý december, prvá adventná nedeľa bola venovaná benefícii. V evanjelickom kostole v Martine a následne v evanjelickom kostole v Príbovciach sme privítali „pastierov“ ZAF Pohronci z Horehronia a miestne Trio Sanguinis v programe **Pastierske Vianoce 2019**. Zazneli vianočné piesne a koledy, vinšovanie v autentickom podaní. Koncerty sa tešili záujmu a vďačnosti verejnosti. Výťažok z koncertov bude použitý na rekonštrukciu organov v kostoloch.

Deviaty december bol pre TKS divadelným sviatkom, pretože bol dňom svetovej premiéry predstavenia **Proti prúdu**, ktoré vzniklo pri príležitosti 150. výročia založenia prvého Ženského spolku Živena. Autorský text dramaturgičky Zuzany Pálenčíkovej vznikol z fragmentov života Eleny Maróthy Šoltésovej, tak ako si ich sama napísala vo svojich knihách 70 rokov života a Moje deti.

Vznikol zaujímavý projekt, v ktorom hrajú naši mladí ochotníci, deti zo ZUŠ P. Mudroňa v Martine a herečka SKD v Martine Lucia Jašková. Predstavenie bolo vrelo prijaté a teší sa obdivu a prajnosti. Inscenácia má svoju nehu, silný odkaz a je umocnená aj hudbou Martina Geišberga.

Konkretizácia najvýznamnejších podujatí

Podujatia OVaVA - venované deťom a mládeži

OSUDY V. – beseda

Dôležitou súčasťou projektu OSUDY V. boli verejné prezentácie postojov, nálad a pocitov pacientov liečebne pre zdravú časť populácie, najmä mládež, ktoré mali formu besedy. Tá sa uskutočnila 21. októbra 2019 v klubovni Gymnázia Viliama Paulinyho - Tótha v Martine pre 32 študentov. Lektorkami besedy boli PhDr. Mária Pronajová a diplomovaná psychologická

sestra Lenka Calíková, ktoré s účastníkmi viedli diskusiu o hodnote zdravia, o krehkej hranici medzi zdravými a psychicky chorými ľuďmi i o rôznych druhoch závislostí.

Cestičkami Turca

Program zahŕňal širokú oblasť zameranú na osvojovanie si kultúrnych hodnôt a tradícií regiónu Turca. Svojimi témami kladie veľký dôraz na enviromentálnu problematiku. Vzdelávací program bol ukončený odovzdaním záverečného certifikátu. V kalendárnom roku 2019 sme pripravovali cyklus Cestičkami Turca pre MŠ Kláštor pod Znievom.

Detská foto dielňa

Tvorivé dielne žiakov fotokružku pri PaSA Turčianske Teplice s fotografom Zdenom Zimanom. Výstupom tvorivých dielní bola výstava v exteriéroch mesta Martin v rámci podujatia Letný foto fest.

Prázdninová tvorivá dielnička

Dňa 8. – 9. augusta sa uskutočnila tvorivá dielňa zameraná na vodnú/morskú tematiku, kde si mohli deti vytvoriť z papiera a papierových tanierov rôzne morské príšery. Niektorí využili aj svoju fantáziu a vznikali aj iné nápadité výtvary. Deti mali k dispozícii rôzne farbičky, fixky, okrasné gély, trblietky, krepové papiere, gombíky atď, ktorými svoje diela mohli dokrášliť. Pre najmenšie deti boli nachystané omaľovánky.

Ked' remeslo žije ...

Tvorivé remeselné dielne vedené turčianskymi remeselníkmi, na ktorých mali detskí návštevníci pešej zóny v Martine možnosť zdobiť medovníky, pliesť z vrbového prútia či pracovať s hlinou. Na dielnach TKS spolupracovalo nielen s regionálnymi remeselníkmi ale aj so žiačkami PASA Turčianske Teplice.

Hviezdoslav za katedrou

V októbri – novembri 2019 sa na Základnej škole Alexandra Dubčeka, na Gymnáziu J. Lettricha a Základnej škole Hurbanova v Martine uskutočnil nový projekt TKS s názvom Hviezdoslav za katedrou. Hlavným ideovým východiskom je 170. výročie narodenia tohto významného slovenského dejateľa. Aj napriek tomu, že jazyk Pavla Országha Hviezdoslava nie je ľahký, inšpiroval a stále inšpiruje tvorcov i samotných recitátorov, detské recitačné kolektívy a divadlá poézie. V rámci projektu prezentujú študenti Súkromnej spojenej umeleckej školy – konzervatória v Martine s ukážkami Hviezdoslavovej bohatej tvorby.

Takisto sa v rámci možností zapoja recitátori, ktorí sú úspešní aj na celoštátnom kole Hviezdoslavovho Kubína. Cieľom projektu je primeraným spôsobom dostať Hviezdoslavovo dielo do škôl, a to princípom študenti študentom.

Podujatia OvaVA – workshopy, semináre a prednášky

Martinské cestovateľské večery

V roku 2019 bol pripravený jeden cestovateľský večer, ktorý priblížil verejnosti kultúru v regióne Galícia.

Tancovačka

Cyklus piatich kurzov zameraných na základné kroky latinsko-amerických tancov v malej skupine. Účastníci sa naučili základne kroky, najprv teoreticky, prostredníctvom výkladu lektora ale hlavne prakticky cez nimi vyskúšané tanečné pohyby. Prvým zo série bol Valentínsky tanec, ktorý celý cyklus odštartoval.

Inšpiratívne raňajky

Cyklus sprostredkovaných stretnutí organizátorov i autorov s mediálnymi partnermi TKS ale i zástupcami kultúrnych inštitúcií či inými spolupracovníkmi bol zameraný na propagáciu významných podujatí a projektov TKS ako napríklad na tému Čo je osвета dnes?, Turčianske slávnosti folklóru, Scénicka žatva, Osudy V. a Cestovateľský festival, Dôverné posolstvá, Martin si pripomína November '89 či divadelná premiéra Proti prúdu. Prezentácia týchto podujatí pred samotnou realizáciou podujatí pomohla k vyššej informovanosti o ňom a tak i k vyššej návštevnosti.

Podujatia OVaVA – venované seniorom a znevýhodneným skupinám

OSUDY V. – výtvarné a fotografické tvorivé dielne

Turčianske kultúrne stredisko v Martine dlhoročne spolupracuje s viacerými inštitúciami venujúcimi sa pomoci a liečbe zdravotne znevýhodnených ľudí a prostredníctvom projektu OSUDY už piaty rok otvára tému života psychicky chorých ľudí – ich osudov a pokúša sa o búranie tabu v otázke psychických chorôb, ktoré postihujú čoraz viac ľudí.

Prvá časť projektu vo forme tvorivých dielní bola realizovaná v priestoroch Psychiatrickej liečebne v Sučanoch v priebehu septembra a októbra 2019. Tvorivé stretnutia boli pripravené v spolupráci s odbornými lektormi v oblasti výtvarného umenia a fotografie. Na projekte sme

spolupracovali s profesionálmi v oblasti výtvarného umenia (Radovan Šenšel) a fotografie (Zdeno Ziman), ktorí pacientov usmerňovali pri vyjadrovaní ich pocitov a nálad v jednotlivých umeleckých žánroch.

Pod odborným vedením Radovana Šenšela, ktorý výtvarnú časť projektu „zastrešoval“ už piaty raz, boli pripravené štyri tvorivé výtvarné stretnutia, ktoré opísal nasledovne: *„Vychádzali sme z akéhosi "otlačku" osobnosti, za ktorý nám poslužil obrys autorovej tváre. Vystrihnutím profilu hlavy po obkreslenej siluete vznikli dve časti a to časť vnútorná (samotná hlava) a časť vonkajšia (okolie). Na prvom stretnutí zúčastnení kreslili za pomoci vonkajšej šablóny konkrétne veci do svojej hlavy, ktoré ich charakterizujú, ktoré sú im blízke (prostredie/krajinu, z ktorej pochádzajú, predmety zo súkromia a pod.) Na druhom stretnutí sme sa zamerali na vnútornú náladu, pocity, duševný stav a ich prezentáciu prostredníctvom suchého pastelu a anilínových farieb. Zobrazenie bolo viac abstraktné, rozmazávanými alebo rozpíjanými ťahmi, tvarmi a odtieňmi farieb. Tiež sme využili vonkajšiu siluetu, ktorá prekryvala papier. Po odobratí vonkajšieho okraju ostal pekne zaplnený farebný priestor vnútorný, vyjadrujúci "Čo sa deje v hlavách" autorov.*

Tretia časť bola venovaná naopak tomu, čo klientov liečebne obklopuje v ich živote. Ich prostredie, okolie, v ktorom sa pohybujú, pracujú a žijú. Pre túto časť sme využívali vnútornú siluetu a maľovalo sa okolo nej. Zas, odobraním tejto šablóny vznikol istý "prázdny duch" s prostredím, ktoré reflektovalo to, ako samotný autor dané okolie vníma. Účastníci si mohli vyskúšať aj techniku vysýpania makom, kedy sa mak zachytí na vopred natretých tvaroch a častiach potretých lepidlom.

Posledná časť projektu dala priestor aj identifikácii pocitov, kedy účastníci projektu využívali šablónu vystrihnutého srdca, ktoré farebne dotvárali. Výtvary tak slúžia ku prejavu autorov, no zároveň majú za úlohu priblížiť ich osudy verejnosti. “

Lektorom štyroch fotografických dielní bol Zdeno Ziman, ktorý tvorivé stretnutia opísal nasledovne: *„Prvý krát mali pacienti možnosť voľne používať fotoaparáty a vytvoriť tak jedinečné zábery z ich osobného prostredia. Fotografia je sama o sebe náročná umelecko - technická disciplína. Nebolo možné, aby sa každý zo skupiny naučil za jednu hodinu ovládať fotoaparát a zároveň aj vyhotovil fotografie. Preto sme prišli s nápadom jednoduchých jednorazových fotoaparátov, ktoré mohli mať pri sebe a fotiť nie počas jednej hodiny, ale počas celého dňa a viacerých dní. Tak sa vytvoril priestor, aby naplno využili svoje tvorivé schopnosti a zachytili fotografie na rôzne témy. Ich "FOTOMARATÓN" mal viacero tém, aby si každý mohol vybrať aspoň jednu tému, ktorá mu vyhovovala. 1. Radosť (niečo pekné, obľúbené), 2. Šum (opak radosti, rušivé), 3. Tajomstvo (záhadné, abstraktné), 4. V tieni (hra*

svetla a tieňa, kontrasty), 5. Čo vidím cez okno. Tak ako prvý rok sme pri fotografických dielňach okrem samotného fotenia využili aj hru "TIEŇOHRA". Pomocou svetla a predmetov vystrihnutých z papiera sa vytvárali tieň, ktoré na matnici vytvorenej z papiera na pečenie vytvorili obraz. Ten sme zachytili pomocou fotoaparátu. Tento rok sme to povýšili na sériu fotografií, z čoho vzniklo zaujímavé animované video.“

Chceli sme takto pomôcť podporiť tvorivé využívanie voľného času pacientov liečebne, ako aj ich snahy o sebarealizáciu, napomôcť rozvoju tvorivosti a zmysluplnému využívaniu voľného času psychicky chorým ľuďom.

Klubová činnosť

Štúdio turčianskych neprofesionálnych výtvarníkov

Členovia Štúdia turčianskych neprofesionálnych výtvarníkov pracujú pri Turčianskom kultúrnom stredisku v Martine od roku 1980. V súčasnosti má Štúdio 23 členov, ktorí sa pravidelne stretávajú v klubových priestoroch TKS, pravidelne sa zúčastňujú celoslovenskej výtvarnej súťaže "Výtvarné spektrum", kde už získali viacero ocenení. Ročne realizujú viacero spoločných aj autorských výstav.

TuFoTím – Turčiansky fotografický tím

spájajúci skúsených aj začínajúcich fotografov. Na pravidelných stretnutiach si vymieňajú skúsenosti, prezentujú najnovšiu tvorbu, poskytujú si konštruktívnu kritiku a vzájomne sa povzbudzujú k lepším výsledkom. V súčasnosti má TuFoTím 9 členov.

Elenky z Mudroňky

Klubové stretnutia mladých divadelných ochotníkov, ktorých účelom bolo naštudovanie divadelnej inscenácie Proti prúdu, ktorá zachytáva fragmenty zo života Eleny Maróthy Šoltésovej.

Programová rada Turčianskych slávností folklóru

Hlavnou náplňou stretnutí bola programová skladba XXXV. ročníka TSF, propagačné a mediálne výstupy spojené s TSF, i niektoré organizačné záležitosti.

II. SÚČASNÝ STAV, PROBLÉMY, SMEROVANIE A VÍZIE V JEDNOTLIVÝCH OBLASTIACH ZUČ

Podujatia ZUČ – krajské postupové prehliadky

Vajanského Martin 2019

Krajské kolo celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky v umeleckom prednese poézie a prózy pre jednotlivcov a kolektívy. Podujatie, financované z verejných zdrojov Fondu na podporu umenia a spolufinancované s podporou Žilinského samosprávneho kraja.

Tento rok postúpilo do krajského kola Vajanského Martin 2019: 108 recitátorov, 4 detské recitačné kolektívy a 4 divadlá poézie.

Vo štvrtok 2. mája 2019 sa v Turčianskej galérii uskutočnila súťaž a prehliadka v III., IV. a V. kategórii, v piatok 3. mája 2019 kategória I. a II. a v pondelok 6. mája 2019 súťaž a prehliadka detských recitačných kolektívov a divadiel poézie v Národnom dome Slovenského komorného divadla. Súťažiaci recitátori súťažili z piatich regiónov žilinského kraja: Turiec, Horné Považie, Liptov, Kysuce a Orava.

Turčianske javisko 2019

Krajská postupová súťaž a prehliadka neprofesionálneho divadla dospelých a neprofesionálneho divadla mladých, ktorá sa konala v dňoch 04. - 06. apríla 2019 po štvrtýkrát v priestoroch Slovenského komorného divadla v Martine. Podujatie bolo financované z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia a spolufinancované s podporou Žilinského samosprávneho kraja. Prehliadky sa zúčastnilo 15 ochotníckych divadelných súborov z regiónov Turiec, Liptov, Orava, Kysuce a Horné Považie, z ktorých 8 v kategórii neprofesionálneho divadla dospelých a 7 v kategórii neprofesionálneho divadla mladých.

Odborná porota, ktorá hodnotila jednotlivé súťažné inscenácie a viedla rozborové semináre s účastníkmi prehliadky, pracovala v zložení: predseda poroty – Mgr. art. Martin Krajčovič, PhD., Ing. arch. Mgr. art. Michal Lošonský a Mgr. art. Gabriela Paschová.

Prehliadku počas celých troch dní moderoval Mgr. art. Tibor Kubička.

Podujatia ZUČ – regionálne postupové prehliadky

Výtvarné spektrum 2019

56. ročník regionálneho kola celoštátnej postupovej súťaže a výstavy neprofesionálnej výtvarnej tvorby. Slávnostné otvorenie výstavy sa uskutočnilo 14. marca 2019. Do súťaže sa v tomto roku prihlásilo spolu 31 autorov. Vo výstavných priestoroch strediska bolo vystavených až 39 výtvarných prác, ktoré vybrala odborná hodnotiaci porota. Členovia poroty boli: Ing Peter Matis, Mgr. Vlasta Števková a Mgr. Renáta Ižipová.

AMFO 2019

47. ročník regionálneho kola celoštátnej postupovej súťaže neprofesionálnej fotografickej tvorby. Slávnostné otvorenie výstavy sa uskutočnilo 17. apríla 2019. V aktuálnom ročníku sa do súťaže prihlásilo 28 autorov s kolekciami 150 fotografií. Členovia poroty boli: Mgr. Helena Šišková ArtD, Michla Lašut, Marián Závacky.

Vesmír očami detí

XXXIV. ročník celoslovenskej výtvarnej súťaže Slovenskej ústrednej hvezdárne v Hurbanove – regionálne kolo. Súťaž je určená žiakom materských, základných a základných umeleckých škôl. V roku 2019 sa do súťaže zapojilo 35 škôl spolu s 392 výtvarnými prácami. Do celoslovenského kola postúpilo 25 prác, ktoré boli zaslané do Hurbanova. Vyhodnotenie regionálneho kola sa uskutočnilo 28.2.2019 v klubových priestoroch Turčianskeho kultúrneho strediska v Martine.

Vajanského Martin 2019

regionálna súťažná prehliadka v umeleckom prednese poézie a prózy pre kolektívy a jednotlivcov.

TKS v spolupráci s Mestom Martin a Mestom Turčianske Teplice zorganizovalo každoročnú regionálnu postupovú súťažnú prehliadku v umeleckom prednese poézie a prózy pre kolektívy a jednotlivcov Vajanského Martin 2019 v dňoch 11. – 15. marca 2019 v priestoroch Turčianskej knižnice v Martine a na Mestskom úrade v Turčianskych Tepliciach. Tento rok sa do nej prihlásilo vyše 160 recitátorov vo všetkých piatich vekových kategóriách.

Turčianske divadelné dni 2019

XXVII. ročník regionálnej postupovej súťažnej prehliadky amatérského divadla dospelých a amatérského divadla mladých

TKS v spolupráci s Obcou Belá-Dulice zorganizovalo každoročnú regionálnu súťažnú prehliadku amatérského divadla dospelých a amatérského divadla mladých Turčianske

divadelné dni 2019 v dňoch 17. a 18. marca 2019. V kategórii dospelých aj mladých sa prihlásilo spolu 8 amatérskych ochotníckych divadiel.

Dieťa v divadle 2019

regionálna postupová súťažná prehliadka detskej dramatickej tvorivosti

TKSv spolupráci s Mestom Turčianske Teplice zorganizovalo každoročnú regionálnu postupovú súťažnú prehliadku detskej dramatickej tvorivosti Dieťa v divadle 2019 v stredu 27. marca 2019 v Sále kultúrneho domu v Turčianskych Tepliciach. Prehliadka je určená deťom do 15 rokov. Tento rok sa prihlásilo 5 detských súborov.

Vansovej Lomnička 2019

regionálne kolo umeleckého prednesu v poézii a v próze žien

V prvý aprílový deň sa v klubových priestoroch TKS uskutočnilo okresné kolo 52. ročníka festivalu umeleckého prednesu v poézii a v próze žien Vansovej Lomnička. Súťaž organizuje Únia žien Slovenska na počesť Terézie Vansovej. Spoluorganizátormi okresného kola sú TKS, Okresná organizácia Únie žien Slovenska v Martine, Krajská organizácia Únie žien Slovenska v Žiline, a Miestny odbor Živeny v Martine. Tohto ročníka sa zúčastnilo 6 recitátoriek. Porota pracovala v zložení: Mgr. Eva Benčíková, PhDr. Anna Badínová, Milada Záthurecká

Sárova Bystrica

TKS v októbri zorganizovalo ďalší ročník regionálneho kola súťaže v moderovaní pre mladých od 15 – 25 rokov. Súťaže sa zúčastnilo 22 mladých moderátorov. Tento rok sa za porotcovský stôl posadil ako predseda poroty Ján (Johnny) Petko, za člena Marcel Páleš a členka Anka Čičmancová. Všetci sú profesionáli z oblasti moderovania i herectva, práce zo slovom. Súťažilo sa v štyroch disciplínach

Podujatia ZUČ – regionálne nepostupové prehliadky

FOTOMARATÓN MARTIN 2019

Fotomaratón sa už štvrtý rok nesie v duchu „Zabávaj sa s fotografiou“, čo sa organizátorom súťaže podarilo naplniť.

Účastníci boli v deň konania podujatia oboznámení so šiestimi témami, ktoré boli už tradične ladené v duchu nasledujúceho Letného foto festu, ktorý bude 14. júna 2019 na pešej zóne v

Martine. Výber fotografií bude práve tu predstavený. Tohto roku to boli témy (Hra svetla, Žijem na ulici, Bariéry, Smutné dedičstvo, Naše parky, Čo vidí oko fotografa). Následne účastníci dostali registračné čísla, pod ktorými boli rozoberané ich neskôr vzniknuté práce a vyrazili do terénu. Podujatia sa zúčastnilo 13 fotografov. Tí mali za úlohu v priebehu troch hodín nafotiť kolekciu snímok, podľa dopredu určeného poradia. Výsledky trojhodinového snaženia odborne analyzoval vynikajúci fotograf Marek Pupák z Bratislavy. Verejným hlasovaním účastníkov podujatia bola ocenená kolekcia, ktorá získala najviac hlasov. Ocenený bol fotograf Zdeno Ziman.

Fest foto súťaž 2019

Tematická fotografická súťaž, ktorá je sprievodným podujatím Martinského cestovateľského festivalu – Bez hraníc. Téma tohto roka bola: Všade dobre.

1. miesto – Zdeno Ziman: Sunrise
2. miesto – Michal Orlický: ... na hojdačke najlepšie
3. miesto – Zuzana Ľudviková: Zanechané

Porota vola v zložení: Dorota Holubová, Ján Viazanička.

Turiec maľovaný

10. ročník regionálnej nepostupovej súťaže vyhlasovanej v rámci festivalu Turčianske slávnosti folklóru. Literárno-výtvarná súťaž je určená žiakom materských, základných, základných umeleckých a stredných škôl v regióne Turiec. Súťaž je každoročne zameraná na priblíženie tradičnej ľudovej kultúry a charakteristické krajové zvláštnosti regiónu Turiec. V roku 2019 sa do súťaže zapojilo 198 súťažiacich vo výtvarnej časti a 5 súťažiacich v jej literárnej časti. Vyhodnotenie sa uskutočnilo 9.6.2019 v SNM v Martine – Múzeum slovenskej dediny.

O zlatú guľôčku

regionálna nepostupová súťaž detských sólistov spevákov. Spoluorganizátorom podujatia bolo Centrum voľného času KAMARÁT a TUZLUK.

Nepostupové festivaly ZUČ regionálneho významu

Bez hraníc – cestovateľský festival

V sobotu 9. novembra neskoro večer vyvrcholil už IX. ročník štvordňového podujatia pod názvom Bez hraníc – cestovateľský festival. Jednotlivé časti aktivít boli už tradične

realizované na viacerých miestach, ktoré boli dané charakterom jednotlivých festivalových dní. Aj tento rok, sa organizátorom podarila naplniť idea nekomerčného cestovateľského festivalu, kde hostia chodia radi aj bez nároku na honorár, vstupné neplatí ani verejnosť, ani žiaci a v sálach zaplnených milovníkmi cestovania, ale aj hôr, kultúry, ľudí či prírody panuje priateľská atmosféra. Samotné podujatie už tradične prinieslo rôzne zaujímavé témy zamerané na rôznorodosť kultúr, ale aj obdivuhodné výkony v horolezectve, či expedičnej turistike, ale najmä nastolilo rôzne témy k ľudskoprávnym otázkam. K príprave a zorganizovaniu festivalu prispelo Turčianske kultúrne stredisko v Martine v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja, Martinský klub priaznivcov cestovania a Slovenské národné múzeum v Martine. Snahou organizátorov podujatia bolo vytvoriť priestor na spoznávanie kultúrnych a spoločenských rozdielov v jednotlivých kútoch sveta, a tým znižovať mieru predsudkov a intolerancie, čo je v dnešnej dobe tak dôležité. Zároveň jednotlivými činnosťami podujatia podporiť aktivitu verejnosti. Tá sa mohla aktívne prejavovať najmä na pripravenej súťaži FEST FOTO SÚŤAŽ, ako aj na geografickej súťaži, ktorá bola pre návštevníkov pripravená v posledný festivalový deň. Festivalový program obohatili komentované tematické výstavy fotografií Doroty Holubovej pod názvom Atlas žien, ako aj výstava Jána Viazaničku pod názvom Dovolenka doma. Súčasťou festivalu bola výstava fotografických a výtvarných diel, ktoré vznikli z projektu Osudy V. podporeného ministerstvom kultúry Slovenskej republiky. Výstavy boli umiestnené vo výstavných priestoroch SNM - Múzea Andreja Kmeťa v Martine. Veľmi dobrú atmosféru otvorenia festivalu spríjemnil hudobným vystúpením David Bolek. Projekt Bez hraníc bol realizovaný s finančnou podporou Mesta Martin.

XXXV. ročník Turčianskych slávností folklóru

Turčianske kultúrne stredisko v Martine zorganizovalo v dňoch 6. až 9. júna 2019 v Martine, Podhradí, Blatnici i Slovenskom národnom múzeu v Martine – Múzeu slovenskej dediny XXXV. ročník Turčianskych slávností folklóru (TSF). Spoluorganizátormi podujatia boli: Slovenské národné múzeum v Martine – Múzeum slovenskej dediny, Mesto Martin a Turčianske združenie pre šírenie a ochranu tradičnej a ľudovej kultúry Martin (TUZLUK). Podujatie bolo podporené z verejných zdrojov poskytnutých Fondom na podporu umenia, spolufinancované s podporou Žilinského samosprávneho kraja a realizované s finančným príspevom Mesta Martin. Rovnako sa uskutočnilo aj vďaka partnerom a mediálnym partnerom.

Bohatý sprievodný program TSF ako prvý otvoril koncert detských sólistov spevákov „O zlatú gulôčku“ v nedeľu 2. júna v CVC Kamarát v Martine. Vo štvrtok 6. júna sa

uskutočnil prvý zo série koncertov v Martine - „UNESCO v Turci“, na ktorom vystúpili folklórny súbor Blanciar, speváčky zo zoskupenia Ľubovník, ZAF Pohronci a turčianski sólisti Ľubomír Párička a Ladislav Rybár. Piatok 7. júna, v obmene s domácimi súbormi sa koncert preniesol do krásneho prostredia v Podhradí, kde sa pripojili folklórna skupina z Podhradia a Podhradská muzika. V sobotu 8. júna sa koncertovalo v Blatnici, kde vystúpili aj ženy z Blatnického spevokolu a detský folklórny súbor Bodliačik. Vďaka takmer 100 účinkujúcim sa podarilo rozoznieť folklórne tóny naprieč Turcom.

V širšom centre mesta Martin premával koč s ľudovou hudbou (podujatie Pod' na slávnosti!) a atmosféru v meste dotvárali aj tvorivé dielne s ľudovými výrobcami (podujatie Keď remeslo žije...). Zaujímavým novým sprievodným podujatím boli aj folklórne cyklotrasy. Počas zastávky vo Vrútkach svojím vystúpením spevácka skupina Vrútočanka pozdravila i odprevadila cyklistov, srdečne ich privítali aj v Sučanoch. V Rakove sa dozvedeli o rezbárskej histórii obce. V piatok 7. júna sa v CVČ Kamarát v Martine stretli zástupcovia turčianskeho folklórneho hnutia na podujatí „Ako bolo na počiatku medzi nami“, kde sa cez spomienkový program venovaný výročiu súboru Turiec vrátili 65 rokov do histórie.

Hlavný program XXXV. ročníka Turčianskych slávností folklóru začal v sobotu 8. júna 2019 v podvečerných hodinách v MSD koncertom gajdošskej hudby Dulickí pastieri, ktorí vystúpili spoločne s folklórnym súborom Turiec. Po nich nasledovalo divadelné predstavenie KUBO, v podaní divadelného ochotníckeho súboru Stožkár. Krásna scéna a historické prostredie voziarne z Moškovca príjemne naladilo publikum na nedeľný program.

Slávnosti folklóru vyvrcholili v nedeľu 9. júna 2019 v Múzeu slovenskej dediny v Martine, kde v hlavnom programe vystúpilo takmer 500 účinkujúcich zo 16 kolektívov, nielen z regiónu Turiec ale aj Detvy, Zemplína a Šariša. Program slávnostne otvoril hosť festivalu – detský súbor Ratolest' z Detvy.

Pred objektom voziarne z Moškovca sa už tradične konala vernisáž výstavy, spojená s vyhodnotením výtvarno-literárnej súťaže „Turiec maľovaný“, ktorú svojím vystúpením obohatili deti z domáceho folklórneho súboru Kalužiar. Výstava potrvá do 31. 8. 2019.

V programe na Veľkej scéne MSD vystúpili detské folklórne súbory, folklórne súbory a skupiny, ľudové hudby i sólisti inštrumentalisti. Úvod patril programu „Premeny detstva“, kde vystúpili detské súbory Bodliačik, Kalužiar, Lúčik, Malý Lysec, Turiec, detská ľudová hudba Javorček a hosť Ratolest'. Na harmonike zahrali J. Žilová, J. Dudka a J. Linceni.

V programe dedinských folklórnych skupín s názvom „Práca sýta, v kráse skrytá“ sa predstavili kolektívy Prameň Dubové, Tiešňavan Krpeľany, skupiny z Nolčova, Podhradia,

Sklabine a Šútova. Hudobný sprievod im robili Drienča z Krpelian a Podhradská muzika. Na harmonike hrali M. Bod'a a V. Jurečka. Na base P. Solař.

Nasledoval program folklórnych súborov z Turca pod názvom „Z Turca do Turca“, v podaní súborov Kriváň, Lysec a jubilujúceho súboru Turiec, a tiež ľudových hudieb Kriváň a Turiec. Program obohatili aj inštrumentalisti Ľ. Párička, M. Roob a gajdošská hudba Dulickí pastieri. Východoslovenský temperament a naturel prezentoval program „Obrázky zo Zemplína a Šariša“ v podaní folklórneho súboru Vranovčan, hlavného host'a tohtoročných slávností.

Milou súčasťou podujatia bolo aj poďakovanie scénografovi, scenáristovi, pedagógovi, etnografovi, dramaturgovi a režisérovi Viliamovi Jánovi Gruskovi, za jeho nezastupiteľnú pomoc pri zrode a zachovávaní folklórnych slávností Turca.

Počas programu bolo udelená pocta Národného osvetového centra, a tiež ocenenie ŽSK Litteras Memorialles Monike Barabášovej - zakladateľskej osobnosti slávností za významný prínos pri zachovávaní, zveľaďovaní a prezentácii tradičnej ľudovej kultúry regiónu Turiec a pri príležitosti životného jubilea.

Pre návštevníkov TSF boli okrem kultúrneho programu pripravené aj celodenný sprievodný program a aktivity: podujatie „Dnes tovariš, zajtra majster“ a jarmok tradičných remesiel.

Rozmanitý program, slnečné počasie, takmer 2 000 návštevníkov spoločne s účinkujúcimi a autentické prostredie Múzea slovenskej dediny v Martine, vytvorilo opäť aj tento rok z tohto obľúbeného podujatia v Turci príjemné zážitky.

Proti prúdu

Pri príležitosti 150. výročia založenia najstaršieho slovenského ženského spolku Živena sme sa rozhodli naštudovať divadelnú inscenáciu, ktorú bude tvoriť mozaika autorských textov Eleny Maróthy - Šoltésovej pod názvom „Proti prúdu“. Text inscenácie autorsky zostavila Zuzana Palenčíková v réžii Pavly Musilovej. Inscenáciu naštudoval tím profesionálnej herečky a neprofesionálnych divadelníkov. Premiéru inscenácie sme veľmi úspešne uviedli 9.12.2019 v Barmuseu v Martine. Slávnostné predstavenie fragmentu z inscenácie sa uskutočnilo aj v rámci osláv 150. výročia Živeny v jej reprezentačných priestoroch a pod záštitou jej predsedníčky Magdy Vášáryovej. Zámerom tvorcov bolo, je v sezóne 2019/2020 realizovať najmenej 8 repríz inscenácie, spojených s diskusiou po predstavení v turčianskom regióne, aby sa Šoltésovej poslanstvo dostalo medzi čo najväčšie množstvo žien a mužov v regióne. Inscenáciu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia, ktorý je jej hlavným partnerom.

Podujatia ZUČ – prehliadky - TKS ako spoluorganizátor

Divadlo k ľuďom

sprievodný program v rámci 97. ročníka Scénickej žatvy 2019 v Martine

V dňoch 28. – 31. 8. 2019 sa nielen v Slovenskom komornom divadle ale aj na Divadelnom námestí a na improvizovanom „pódii na slame“ a prakticky na celej pešej zóne uskutočnil sprievodný program Scénickej žatvy s názvom Divadlo k ľuďom. Tento program pripravilo za finančnej pomoci Mesta Martin a Žilinského samosprávneho kraja TKS. Organizátori preniesli kúsok divadla bližšie k ľuďom, z tradičných divadelných priestorov a divadelných dosák umelci profesionálni i neprofesionálni, dospelí i detskí ukázali a dokázali, že umenie sa dá robiť aj v iných, príjemných priestoroch, pod holým nebom, ktoré organizátorom, účinkujúcim i divákom našťastie prialo.

Cieľom programu bolo dať priestor divadlu aj mimo divadelných scén. V priestore medzi Slovenským komorným divadlom a organizátori vytvorili priestor na tvorivé dielne s názvom **Ezopove tvorivé dielne**. Za pomoci lektorov sa množstvo detí mohlo na jednom priestore venovať čítaniu Ezopových bájok, tvorbe zvieracích aj iných masiek a takisto zahrať si postavičky z prečítaných bájok na pódii. Oslovilo to nielen detských priaznivcov ale aj ich rodičov, starých rodičov, súrodencov, ktorí takto svojim ratolestiam spestrili posledné prázdninové dni v horúcich letných dňoch v meste. Na spomínanom „pódii na slame“ si tiež mohli vypočuť **Interaktívne rozprávanie**, Janka Cígera. Študenti Konzervatória v Martine si vyskúšali hranie scénok ako pozvánok s názvom **Pod' na žatvu** v centre Martina. Azda najväčší smiech a tiež najväčšie publikum bolo dopriate **Šaškovi Fjodorovi**, ktorý prirodzeným a nenásilným spôsobom pobavil nielen trikmi a megatrikmi, ale hlavne neskutočným zmyslom pre humor a dialógom s detským i dospelým divákom. Večerný čas patril skupine **Gailard**, ktorá priniesla trochu stredoveku kostýmami i hudbou a spevmi. Ďalej si publikum mohlo vypočuť interaktívne bubnovanie v programe **Rytmy života** a tiež sa naučiť bubnovať. Okrem bubnovania sa mohli účastníci naučiť chodiť na chodúľoch v rámci **Chodúľového workshopu** na námestí, pokiaľ spĺňali podmienky dostatočnej výšky i odvahy. Okrem profesionálov si mohlo publikum pozrieť aj neprofesionálne detské divadelné predstavenia Detského divadelného súboru Kamarát pod taktovkou Evky Benčíkovej **Pomotané rozprávky** a ZUŠ Mudroňova za dozoru Pavly Musilovej **Drevený tato**.

Sprievodný program dôstojne dopĺňal hlavný program festivalu a prilákal množstvo spokojných divákov.

V hre sa bilo, žilo, smialo ...

TKS v spolupráci s garantom Krajským kultúrnym strediskom v Žiline pripravilo 90 minútový program detských folklórnych kolektívov zo Žilinského kraja pre 57. ročník Medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni v Terchovej. Účinkovali detské folklórne súbory Turiec z Martina, Nezábudka z Rudiny, Chotárik z Terchovej, Cibulníček z Lietavskej Svinnej, Oravanček z Nižnej a Belanček z Ružomberka.

ECHO Heligónky 2019

V poradí už siedmy krát sa vo Valči konala nesúťažná prehliadka heligonkárov pod názvom Echo Heligónky 2019. Organizátormi boli Miestny odbor Matice slovenskej vo Valči, obec Valča, TKS a Hudobný odbor Matice slovenskej.

Valčianske melódie 2019

8. ročník prehliadky matičných spevokolov, speváckych zborov a skupín pod názvom Valčianske melódie 2019 sa konal v Športovo – rekreačnom areály Dielec vo Valči.

Spieva naša rodina

4. ročník prehliadky speváckych a hudobných schopností rodín nielen z regiónu Turca ale i Oravy či Kysúc. Hlavným cieľom podujatia je prezentovať a popularizovať slovenské ľudové piesne.

Folklórna Bystrička 2019

V jubilejnom 10. ročníku podujatia Folklórna Bystrička svoje folklórne vystúpenia predviedli nielen turčianski folkloristi ale i hostia či deti z MŠ Bystrička.

Podujatia ZUČ – koncerty

Koncert o Zlatú guľočku

Záverečný koncert regionálnej nepostupovej prehliadky detských sólistov spevákov bol sprievodným podujatím k Turčianskym slávnostiam folklóru. Spoluorganizátorom podujatia bolo Centrum voľného času KAMARÁT a TUZLUK.

Dôverné posolstvá

Turčianske kultúrne stredisko v Martine zorganizovalo v pondelok 21. 10. 2019 v priestoroch Barmusea o 17:30 h podujatie **Dôverné posolstvá** – literárno-hudobné pásmo. Pozvanie prijal literárny klub z Banskej Bystrice Generácia Nula. Marcel Páleš s hosťami Martinčanov potešili Večerom Nula. Zahanbiť sa nedal ani domáci glosátor, najznámejší hraškológ Janko Cíger. Marcel Páleš si na pondelkový podvečer pozval Petra Papša, s ktorým pred ôsmimi rokmi založili Generáciu Nula. Ďalej medzi hosťami boli Marcel Perecár, Ľudovít Majer, Michal Várošík a ako hudobný doprovod Roman Dovala. Prítomní si vypočuli poéziu, prózu, glosu i aforizmy.

Koncerty Pastierske Vianoce

Dva benefičné koncerty, na ktorých zazneli známe vianočné piesne a koledy v podaní ZAF Pohronci a Trio Sanguinis sa uskutočnili v Evanjelickom kostole v Martine a v Evanjelickom kostole v Príbovciach. Vďaka vyzbieraným finančným prostriedkov mohlo TKS prispieť na opravu organov v oboch spomínaných kostoloch.

Podujatia ZUČ – výstavná činnosť

V roku 2019 Turčianske kultúrne stredisko zorganizovalo alebo pomohlo zorganizovať spolu 24 výtvarných a fotografických výstav, z ktorých najvýznamnejšie boli:

Čarovný detail, výstava exlibris a grafík

Autor výstavy bol slovenský zberateľ, grafik a publicista, ktorý žil v Hlohovci. Svoje prvé informácie o exlibrise získal v ateliéri svojho otca, významného grafika Viktora Chrenka (1921 – 2010). Jeho tvorba bola zameraná na úžitkovú grafiku, osobitne na knižnú značku. Víťazoslav Chrenko bol členom kolektívu, ktorý pripravuje medzinárodnú výtvarnú súťaž v tvorbe knižnej značky pre deti od 6 do 15 rokov EX LIBRIS HLOHOVEC, ktorej prvý ročník sa konal v roku 1997. Viedol medzinárodnú tvorivú dielňu v Hlohovci a odovzdával svoje skúsenosti mladým. Tvoril jemné štruktúry so zmyslom pre detail a veľmi jemné linky dosahoval presným rezaním špeciálnymi nožmi.

Letný foto fest - netradičné výstavy fotografií

Hosťkami LFF 2019 boli - Dorota Holubová, ktorá nám poskytla a odprezentovala výstavu "Sami sebou", Jana Čavojská, ktorá porozprávala veľa o Kolumbii, Venezuele a živote v

týchto krajinách. Nočné premietanie nám spríjemnil film Rast'a Hatiara Vrcholová Celé podujatie sa už tradične nieslo v duchu podpory tolerancie, zblíženia a vzájomných stretnutí, a to prostredníctvom verejnej prezentácie netradičných fotografií, ktoré vzišli z aktivít verejnosti, členov martinských fotoklubov, ako aj mládeže. Hlavné aktivity sa uskutočnili 14. júna 2019. Autorské výstavy si záujemcovia môžu pozrieť do 23. júna 2019.

OSUDY V.

Výsledkom tvorivých stretnutí projektu OSUDY V. bola verejnosti prezentovaná výstava, ktorá bola slovami PhDr. Márie Pronajovej, manažérky oddelenia ORR Psychiatrickej liečebne v Sučanoch: „pokusom zmeniť vo vedomí ľudí mýtus, že psychiatria už nie je „zvieracia kazajka“, ale pomocná ruka...“ Pridanou hodnotou výstavy bol bulletin, určený pre návštevníkov výstavy, ktorý sprostredkováva tému života psychicky chorých ľudí verejnosti. Mimoriadnosť výstavy taktiež podčiarkuje skutočnosť, že diela zobrazujú zdanlivo obyčajné, ale aj nevšedné a predovšetkým inšpiratívne pohľady na bežný život psychicky chorých ľudí a ich osudy.

Výstavy v rámci podujatia Bez hraníc

Prvá kolekcia pod názvom Atlas žien, kde Dorota Holubová predstavuje mapu vizuálnych príbehov, zbierku portrétov žien zažívajúcich násilie a portrétov žien, ktoré im poskytujú pomoc a podporu. Projekt vznikol v ženských bezpečných domoch a v ženských organizáciách na východnom Slovensku v organizáciách Bezpečnej ženskej siete. Hlavným cieľom projektu je rozšírenie sociálneho povedomia, vzdelávanie ľudí a prevencia domáceho násillia páchaného na ženách a deťoch pomocou fotografií.

Druhá kolekcia bola predstavená pod názvom Dovolenka doma, Ján Viazanička prostredníctvom svojho projektu skúma, „ako ľudia na Slovensku oddychujú, ako si vytvárajú svoj osobný raj, a aký to má spätný dopad na obraz krajiny“. Jeho súčasný „zvláštny“ vzťah k dovolenke, k tomu, čo to vlastne znamená, vychádza nielen zo spomienok na detstvo v socialistickom Československu, ťažké 90. roky, ale i zo súčasnosti. Žije v dome spolu s manželkou a tromi malými deťmi a psom v lokalite, kam mnohí chodia len oddychovať. Tretia kolekcia boli diela prác pacientov psychiatrickej liečebne v Sučanoch z projektu OSUDY V. Výstava zobrazuje zdanlivo obyčajné, ale aj nevšedné a predovšetkým inšpiratívne pohľady na bežný život psychicky chorých ľudí – ich osudy.

Objektívom – fotovýstava

Ako napovedá názov výstavy "Objektívom", tento rok si členovia fotoklubu TuFoTím pre návštevníkov pripravili zmesku tematicky odlišných fotografií. Priznávame, že pracovný názov, pod ktorým sme sa chceli povodne prezentovať bol "Vegeta". Jednoducho preto, že fotografovanie je našim koníčkom, pri ktorom vegetíme. Oči návštevníka výstavy pocestovali aj medzi fotografickými žánrami, pomedzi už tradične street a cestovateľské fotografie, potúlali sa prírodou a zablúdili aj do rodinnej, či umeleckej, miestami abstraktnej fotografie. Trvanie výstavy bolo od 23. októbra do 2. decembra 2019 v klubových priestoroch Turčianskeho kultúrneho strediska v Martine.

Premeny roka 2019

Na výstave sa prezentovali členovia Štúdia turčianskych neprofesionálnych výtvarníkov. Autori predstavili verejnosti prierez svojej výtvarnej a rezbárskej tvorby. Výstava bola sprístupnená od 6. decembra 2019 do 17. januára 2020.

Vesmír očami detí

Výstava výtvarnej súťaže detí materských, základných a základných umeleckých škôl.

Turiec maľovaný

Výstava umeleckých prác literárno-výtvarnej súťaže, ktorá je vyhlasovaná v rámci festivalu Turčianske slávnosti folklóru.

III. SÚČASNÝ STAV, PROBLÉMY, SMEROVANIE A VÍZIE V JEDNOTLIVÝCH OBLASTIACH ZUČ

Aj v tomto roku sme pokračovali v realizácii podujatí zahrnutých do systému postupových podujatí ZUČ a tým sme sa snažili aktívne prispieť k zachovaniu a rozvoju systému záujmovej umeleckej činnosti nielen v rámci turčianskeho regiónu, ale aj v rámci celej SR.

Silné stránky rozvoja ZUČ v TKS:

- strategická ekonomicko-organizačná podpora zo strany zriaďovateľa
- bohaté tradície a aktivity v oblasti divadelnej ochotníckej činnosti i výtvarníctva
- dlhodobá systematická práca s deťmi a mládežou, seniormi a znevýhodnenými skupinami

- skúsenosti s organizáciou náročných kultúrnych, aj viacdnových podujatí
- úspešnosť vo vypracúvaní grantových žiadostí za účelom získania finančných prostriedkov
- tradičné podujatia regionálneho a nadregionálneho významu, ktoré majú v kultúre regiónu už svoje nezastupiteľné miesto a stali sa neodmysliteľnou súčasťou nášho regiónu
- zaujímavá programová štruktúra
- udržané viacročné spolupráce a partnerstvá, kontakty

Slabé stránky, prekážky a problémy ohrozujúce ďalší rozvoj ZUČ v TKS:

- priestorová a personálna obmedzenosť strediska
- stále málo otvorená inštitúcia, nízke povedomie širokej verejnosti o hlavnej náplni činnosti organizácie
- nízka finančná motivácia pracovníkov strediska
- nedostatočné možnosti motivácie a ohodnotenia tvorcov miestnej kultúry, lektorov, porotcov a pod.
- celkové neadekvátne postavenie tvorby a kultúry v spoločnosti
- nedostatok finančných prostriedkov vyčlenených na záujmovo-umeleckú činnosť, nemožnosť žiadať Fond na podporu umenia o finančnú podporu na regionálne postupové súťaže

Aktivity ZUČ v TKS vychádzajú z potrieb nielen širokej verejnosti, ale hlavne z potrieb jednotlivých komunit i jednotlivcov. Našimi aktivitami sa snažíme uchovať a popularizovať ľudové tradície s dôrazom na tradičnú ľudovú kultúru a napomáhať ľudovým umelcom, remeselníkom, amatérskym výtvarníkom, fotografom, filmárom, divadelníkom a ďalším pri ich prezentácii a propagácii. Podujatia každoročne pripravujeme pre všetky vekové kategórie s cieľom pritiahnúť mladú generáciu, nielen ako divácku základňu, ale i ako aktívnu súčasť podujatí. Našou snahou je zabezpečiť atraktívnu a vyváženú programovú štruktúru, ktorá obsiahne všetky oblasti a činnosti pôsobenia. Pokračujeme v poskytovaní metodickéj a odbornej pomoci jednotlivcom a kolektívom pôsobiacim v jednotlivých oblastiach ZUČ v rámci celého regiónu Turiec.

IV. INOVÁCIA, KREATIVITA ČINNOSTI KULTÚRNEJ ORGANIZÁCIE, VÍZIE, PERSPEKTÍVY ROZVOJA

Zadefinovanie strategických cieľov a priorít činnosti TKS je základom pre inováciu a kreativitu. Preto upriamujeme teraz aj v budúcom období našu pozornosť a snahu na:

1. Posilňovanie postavenia značky TKS a povedomia verejnosti o ňom

- zavedenie novej vizuálnej identity, ktorá zahŕňa nové logo inštitúcie, nové vizuály, novú web stránku
- zavedenie nových cyklických projektov (v čase aj priestore)
- využívanie „Inšpiratívnych raňajok“ ako netradičného formátu na prezentovanie a komunikovanie zámerov, aktivít a podujatí strediska, zároveň aj priestor na nadviazanie kontaktov, predstavenie metodikov, lektorov, porotcov, umelcov, aktérov

2. Udržanie stabilného a kreatívneho pracovného tímu

3. Nadviazanie nových resp. udržanie existujúcich spoluprác a partnerstiev v rámci kultúrnych, vzdelávacích inštitúcií, mesta Martin, obcí v regióne, mestských a miestnych spoločností a firiem

4. Zabezpečenie viaczdrojového financovania, zvýšiť podiel financovania z grantov, zvýšiť príjmy zo vstupného, zavedenie kurzovného

5. Zavedenie nových pre verejnosť prítiahlivých projektov, tematicky sofistikovaných, ktoré prenikajú hlbšie no nášho vnímania, ale aj následného konania. Projektov, ktoré sú spojené s budovaním stabilného diváka, projekty spojené s benefíciou

Kľúčovým však stále zostáva je **zachovanie kontinuity a zmysluplnosti** naplánovaných, osvedčených a aj periodicky sa opakujúcich projektov a aktivít.

V. DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY A OCENENIA KOLEKTÍVOV A JEDNOTLIVCOV V RÁMCI CELOSLOVENSKÝCH A MEDZINÁRODNÝCH PREHLIADOK A SÚŤAŽÍ, VÝZNAMNÉ OCENENIA

Ocenení autori AMFO 2019 - celoštátna postupová súťaž a výstava amatérskej fotografickej tvorby

autori do 16 rokov farebná fotografia

Čestné uznanie - Karin Szalayová , Martin / Okno nádeje

autori do 21 rokov čiernobiela fotografia

Čestné uznanie - Zuzana Ľudviková, Martin / Stratená

autori nad 21 rokov čiernobiela fotografia

Čestné uznanie - Miroslav Lechan, Martin / Sestričky

Zoznam ocenených kolektívov v oblasti divadlo:

Znievske rado(st')zdajné divadlo, Kláštor pod Znievom – inscenácia **Antigona v New Yorku** - víťaz celoštátneho kola súťaže Belopotockého Mikuláš, prúd tradičného divadla, hlavná cena s postupom na Scénickú žatvu

Žabokrecké ochotnícke divadlo, Žabokreky - 100.výročie vzniku

Zoznam ocenených kolektívov a jednotlivcov v oblasti folklór:

Mgr. Monika Barabášová - Pocta Národného osvetového centra, jubileum, celoživotný prínos

Mgr. Monika Barabášová - Ocenenie ŽSK, jubileum, celoživotný prínos

ROZBOR HOSPODÁRENIA K 31. 12. 2019

ROZPOČET TURČIANSKEHO KULTÚRNEHO STREDISKA V MARTINE

1. VÚC Žilina

KZ 41 od zriaďovateľa		Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjmy celkom		137610	143318	143318
	príjmy bežného rozpočtu	127667	133375	133375
	príjmy kapitálového rozpočtu			
	finančné operácie príjmové - zostatok účtu + pokladňa	9943	9943	9943
Výdavky celkom		137610	143318	134185
	výdavky bežného rozpočtu	137610	143318	134185
	výdavky kapitálového rozpočtu			
Príjmy celkom – výdavky celkom (zostatok) účtu		0	0	9133

2. TKS vlastné prostriedky

KZ 46 vlastné prostriedky		Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjmy celkom		9530	9530	11284
	príjmy bežného rozpočtu	2554	2554	4308
	príjmy kapitálového rozpočtu			
	finančné operácie príjmové- zostatok účtu + pokladne	6976	6976	6976
Výdavky celkom		9530	9530	6906
	výdavky bežného rozpočtu	9530	9530	6906
	výdavky kapitálového rozpočtu			
Príjmy celkom – výdavky celkom (zostatok) účtu+pokladne		0	0	4378

Príjmy dosiahnuté z vlastnej činnosti v roku 2018:	4323 €
➤ Príjmy z prenájmu priestorov	0 €
➤ Príjmy z reklám	1 750
€	
➤ Príjmy z predaja služieb	2 558 €
z toho:	
• vstupné	2 238 €
• kurzovné	320 €
➤ Ostatné príjmy (vratky)	15 €

3. Od ostatných subjektov VS

KZ 11H (FPU, mesto Martin, Turč. Teplice)		Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjmy celkom			22000	22000
	príjmy bežného rozpočtu	0	22000	22000
	príjmy kapitálového rozpočtu	0	0	0

	finančné operácie príjmové - zostatok účtu	0	0	0
Výdavky celkom		0	22000	21959
	výdavky bežného rozpočtu	0	22000	21959
	výdavky kapitálového rozpočtu	0	0	0
Príjmy celkom – výdavky celkom (zostatok účtu)		0	0	41

4. MK SR- dotácia

KZ 111 MKSR		Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Skutočnosť
Príjmy celkom		0	1900	1900
	Príjmy bežného rozpočtu	0	1900	1900
Výdavky celkom			1900	1900
	výdavky bežného rozpočtu	0	1900	1900
Príjmy celkom – výdavky celkom (zostatok účtu+pokladne)		0	0	0

Prehľad podporených projektov a dotácií

Účelové určenie dotácie	Suma poskytnutých prostriedkov	Povinné 5 % spolufinanc.	Suma nevyčerpaných prostriedkov	
			Dotácia	Spolufinanc.
Projekty – dotácie z FPU				
Vajanského Martin 2019- krajské kolo	3500	188	272	0
Turčianske javisko 2019	5500	322	0	0
Turčianske slávnosti folklóru	10000	580	398	0
Proti prúdu	3000	247		
Dotácia z FPU 2019 spolu	22.000	1.337	670	0
Projekty – dotácie z mesta Turčianske Teplice				
Vajanského Martin- regionálne kolo	150	0	0	0
Dotácie za mesto Turčianske Teplice spolu	150	0	0	0
Projekty – dotácie z mesta Martin				
Vajanského Martin- regionálne kolo	300	0	0	0
Divadlo k ľuďom	2000	0	0	0
Martin si pripomína november 89	2000	0	0	0
Turčianske slávnosti folklóru	3550	0	0	0
		0	0	0
Dotácie za mesto Martin spolu	7.850	0		
Projekty – dotácie z Ministerstva kultúry SR				
Osudy V.	1900	125	0	0
Dotácie za MK SR spolu:	1900	125	0	0

Spolu všetky dotácie a granty 2019	31.900	1.462		0

4. Ostatné zdroje

Úrad práce sociálnych vecí a rodiny – „Praxou k zamestnaniu“	0 €
Granty od podnikateľov	0 €
Spolu	0 €

R e k a p i t u l á c i a celkových príjmov a výdavkov Turčianskeho kultúrneho strediska v Martine

<i>Rozpočet podľa zdrojov</i>	<i>Príjmy</i>	<i>Výdavky</i>	<i>Zostatok v banke a pokladni</i>
Od zriaďovateľa (VUC Žilina)	143.318	134.185	9.133
Vlastné	11.284	6.906	4.378
Podpora z FPU	22.000	21.959	41
Podpora z mesta Turčianske Teplice	150	150	0
Podpora z MK SR	1.900	1.900	0
ÚPSVaR			0
Granty od podnikateľov			0
Spolu:	178.652	165.100	13.552
Zostatok v banke + pokladni (bez účtu sociálneho fondu)			13.552

ČERPANIE ROZPOČTOVÝCH POLOŽIEK TURČIANSKEHO KULTÚRNEHO STREDISKA V MARTINE

Bežné výdavky na „Tovary a služby“ v sume 29.372 € od zriaďovateľa (ZF 41) boli čerpané v priebehu roka 2019 podľa jednotlivých rozpočtových položiek .

P r e v á d z k a – finančné prostriedky na prevádzku boli čerpané nasledovne :

Rozpočtová položka	Názov	Suma v €
631001	Tuzemské cestovné	249
632001	Elektrická energia, kúrenie	3006
	<i>z toho:</i>	
	<i>Kúrenie (para)*</i>	2032
	<i>Elektrická energia</i>	974
632002	Vodné, stočné, zrážky	299
632003	Poštové služby	155

632003	Telekomunikačné služby	420
632004	Internet	358
633001	Interiérové vybavenie	75
633002	Výpočtová technika	0
633004	Stroje, prístroje, zariadenia	610
633006	Všeobecný materiál (kancel. ,čistiaci, drobný)	1088
633009	Knihy, časopisy	111
633013	Licencia antivírus na 10 PC, 2 x Office	1277
633016	Reprezentačné (kvety, dary, drobné občerstvenie pri vlastných akciách, výročiach)	1277
634001	PHM	543
Rozpočtová položka	Názov	Suma v €
634002	Servis, oprava 2 motorových vozidiel	750
634003	Poistka – 2 motorové vozidlá	250
634004	Prepravné	234
634005	Poplatky (parkovné, vstupka do centra...)	220
635002	Opravy výpočt.techniky	0
635004	Opravy stroje,prístroje	0
635006	Oprava budov (schodište, dvere)	110
636001	Nájom priestorov- pri vlastných akciách	1690
636002	Nájom poštového priečinka, strojov a zariadení	778
637001	Školenia, ubytovanie	357
637002	Vecné ceny pri podujatiach (nehradené z FPU)***	1741
637003	Propagácia vlastných podujatí	1773
637004	Všeobecné služby	1577
637004	Revízia, deratizácia	133
637005	Služby PO, BOZP, zdravotný dohľad, CO	207
637007	Cestovné iní	9
637012	Poplatky a odvody (SOZA, FPU)	80
637012	Poplatky banka	11
637012	Poplatky ostatné	49

637014	Príspevok TKS na stravu	2415
637015	Poistenie majetku , poistenie zodpovednosti za škodu	414
637016	Príspevok do SF	726
637026	Odmeny na „Zmluvy“ pri vlastných akciách	3080
637027	DPČ a DVP (upratovačka, správca budovy a siete)	2288
637035	Komunálny odpad, koncesionársky poplatok ,daň z nehnuteľnosti	702
637036	Občerstvenie- catering (nehradené z grantov a dotácií)**	310
	Spolu čerpanie ZF 41	29.372 €

Poznámka:

* náklady na kúrenie nezahŕňajú mesiac 11- 12/2019 –nakoľko ide o refakturáciu z Turčianskej knižnice, ktorá musí čakať na refakturáciu zo SKD v Martine. Tento zdĺhavý proces vedie k tomu, že do dňa uskutočnenia ročnej účtovnej závierky neboli tieto údaje k dispozícii.

** náklady na vecné ceny pri rôznych podujatiach, krajských a okresných prehliadkach na ktoré TKS získalo granty napríklad z FPU, alebo MKSR, nie sú povolené výdavky pri čerpaní z týchto grantov, preto ich TKS musí hradiť z iných prostriedkov.

M z d o v é n á k l a d y :

Rozpočet mzdových nákladov ZF 41

<i>Rozpočet</i>	<i>Mzdy 610</i>	<i>Odvody 620</i>	<i>Služby 630 OON, SF</i>	<i>Odchodné, PN 640</i>	<i>Spolu podľa kódov zdroja</i>
KZ 41 - od zriaďovateľa	77068	26935	29372		133.375
KZ 46 - vlastné	2288	1381			3.669
KZ 1AC1 - ÚPSVaR					0 €
Spolu	79356	28316	29372		137044

Plánovaný stav zamestnancov: 7 osôb

Skutočný stav zamestnancov k 31. 12. 2019: 5 osôb

BILANCIA AKTÍV A PASÍV TURČIANSKEHO KULTÚRNEHO STREDISKA V MARTINE

Stav dlhodobého majetku

<i>Dlhodobý hmotný majetok</i>	<i>Obstarávací cena</i>	<i>Oprávky</i>	<i>Zostatková cena</i>
Pozemok	12102	0	12102
Stavby	222123	56474	165649
Samostatné hnutelné veci	535	535	0
Dopravné prostriedky	23381	19794	3587
Ostatný dlhodobý HM			
Obstaranie DHM – nezaradené stavebné úpravy			
Spolu	258141	76803	181338

Stav finančných účtov

<i>Účet</i>	<i>Názov</i>	<i>Zostatok k 31.12.2019</i>
211	Pokladňa/46	689,95
221	Bežný účet/41	9.133,39
	BÚ vlastné prostriedky/46	3.702
	BÚ sociálneho fondu	892,63
	BÚ dotačný – nevyčerpaná dotácia z FPU	41
Spolu:		14.458,97

Stav krátkodobých pohľadávok

<i>Účet</i>	<i>Názov</i>	<i>Zostatok k 31.12.2019</i>
311	Odberatelia -	0
335	Nespotrebovaná PHL	118,23
Spolu:		118,23

Stav krátkodobých záväzkov

<i>Účet</i>	<i>Názov</i>	<i>Zostatok k 31.12.2019</i>
321	Dodávateľia	479,66
379	Iné záväzky	41,00
331	Zamestnanci	5.066,58
	<i>v tom OON</i>	
336	Zúčtovanie o orgánmi sociálneho a zdravotného poistenia	3.268,01
	<i>Zdravotné poisťovne</i>	932,67
	<i>Sociálna poisťovňa</i>	2.335,34

341	Daň z príjmov	367,50
342	Ostatné priame dane	798,80
Spolu:		10.021,55

Stav dlhodobých záväzkov

Účet	Názov	Zostatok k 31.12.2019
472	Závázky zo sociálneho fondu	892,63
Spolu:		892,63

Náklady na prevádzku celkom : 133.375 €

Tržby celkom : 4.308 €

Podiel tržieb celkom k výrobným nákladom: 3,23 %

Celkové výnosy za rok 2019 175.468,81
€

Celkové náklady za rok 2019 178.429,74
€

HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK pred zdanením -2.960,93 €

HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK po zdanení -3.328,43 €

Daň z príjmu (reklamy) je 367,50 €